

статтю 289 Кримінального кодексу України можна прогнозувати, що статистика покращиться, але однозначно за дану «послугу» буде збільшена ціна, оскільки покарання більше не передбачає штрафів та виправних робіт. На цих змінах остаточно не можна зупинятися, і тому для вирішення в комплексі даної проблематики пропонуємо:

розробити криміналістичну методику розслідування незаконного заволодіння транспортних засобів;

необхідно покращити організацію взаємодії підрозділів Національної поліції під час розслідування даного правопорушення;

збільшити кількість відеокамер системи «безпечне місто»;

надати превентивним підрозділам контроль на гаражні кооперативи, які б могли перевіряти гаражні приміщення, наявність пристроїв, що заглушують сигнал до супутнику, наявність невстановлених транспортних засобів, а саме відсутність документів, номерних знаків або пошкодження Vin-code.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text>.

2. Офіційне інтернет-представництво Президент України Володимир Зеленський. URL: <https://president.gov.ua/news/glavaderzhavi-pidpisav-zakon-shodo-posilennya-vidpovidalnos-63861>.

3. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113281&libid=100820&c=ed it&_c=fo.

4. Христов О.Л. Протидія незаконним заволодінням транспортними засобами: криміналістичний аспект: монографія. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 148 с.

Войтович Євген Михайлович,

здобувач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДОПИТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ НАСИЛЬНИЦЬКОГО ЗНИКНЕННЯ ЛЮДИНИ

Допит – це слідча (розшукова) дія, змістом якої є одержання показань від особи, яка володіє відомостями, що мають значення для розслідуваного кримінального правопорушення. Допит можна охарактеризувати як процес передачі інформації про розслідуване кримінальне правопорушення, пов'язані з ним обставини і людей. Ця інформація надходить до допитуваного в момент сприйняття ним тих або інших явищ або предметів, запам'ятовується і потім під час допиту відтворюється і передається слідчому[1, с. 440].

Під час розслідування насильницького зникнення людини у слідчого виникають проблеми із допитом осіб, які вчиняють такі злочини. Пояснюється це тим, що такі особи, у більшості

випадків, перебувають на території іншої держави або на території невідконтрольній Україні.

У разі встановлення місцеперебування насильницького зниклої людини на території іншої держави, або на території невідконтрольній Україні вона оголошується в розшук відповідно до положень Міжнародної Конвенції про захист усіх осіб від насильницьких зникнень (2006 р.) [2, 3] та Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» (2018 р.) [4].

У разі встановлення особи підозрюваного, який перебуває на території іншої держави, або на території невідконтрольній Україні (у 89 % кримінальних провадженнях) така СРД як проведення допиту здійснюється у двох формах:

1) виклик зазначених осіб на підставі запиту про міжнародну правову допомогу, сприяння їх прибуттю, проведення допиту компетентними органами запитуючої держави;

2) допит зазначених осіб на підставі запиту про міжнародну правову допомогу компетентними органами запитуваної держави.

Допит та інші форми отримання показань учасників кримінального провадження регламентуються міжнародними договорами України. Наприклад, Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року веде мову про виконання судових доручень, які стосуються допиту, ставки віч-на-віч щодо свідка, експерта (ст. ст. 7-12) [5].

Мінська конвенція 1993 року з Протоколом 1997 року до неї передбачає надання правової допомоги шляхом «допиту сторін, третіх осіб, підозрюваних, обвинувачених, потерпілих, свідків, експертів» (ст. 6) [6]. Стаття 9 регламентує порядок виклику свідків, потерпілих, цивільних позивачів, цивільних відповідачів, їх представників, експертів.

Відповідно до ч. 1 ст. 566 КПК України особу, яка перебуває за межами України, для провадження слідчих чи інших процесуальних дій на території України викликають повісткою на підставі запиту (доручення) про міжнародну правову допомогу. У свою чергу, допит підозрюваного, обвинуваченого, свідка, потерпілого, його представника у порядку міжнародної правової допомоги регламентований ст. 552 КПК України у формі запиту про міжнародну правову допомогу [7].

Слід зауважити, що виконання запитуваних українським органом досудового розслідування процесуальних дій із додержанням українського процесуального законодавства для компетентних органів іноземних країн є досить складним. Особливо це стосується держав, в яких кримінальний процес значною мірою відрізняється від українського. Тому навіть при дотриманні українською стороною при складенні запиту усіх вимог немає гарантій того, що запит буде виконано іноземним компетентним органом повною мірою відповідно до законодавства України. Порушення ж вимог процесуального

законодавства України при виконанні запиту може призвести до того, що докази, отримані при наданні правової допомоги, будуть визнані недопустимими.

Відповідно до ч. 2 ст. 553 КПК України відомості, що містяться в матеріалах, отриманих у результаті виконання дій, передбачених у запиті про міжнародне співробітництво, органами іноземної держави та за процедурою, передбаченою законодавством запитуваної держави, не потребують легалізації і визнаються судом допустимими, якщо під час їх отримання не було порушено засади справедливого судочинства, права людини і основоположні свободи.

Зміст ч. 1 ст. 553 КПК України вказує на те, що під час отримання міжнародної правової допомоги доказ може бути отриманий в результаті виконання запиту про міжнародну правову допомогу. Необхідно пам'ятати, що докази та відомості, одержані від запитуваної сторони в результаті виконання запиту про міжнародну правову допомогу, можуть бути використані лише у кримінальному провадженні, якого стосувався запит, крім випадків, коли досягнуто домовленостей про інше із запитуваною стороною. У ч. 2 ст. 553 КПК України міститься застереження, що відомості, які містяться в матеріалах, отриманих внаслідок виконання запиту про міжнародну правову допомогу, не можуть визнаватися судом допустимими, якщо запит компетентного органу України був переданий запитуваній стороні з порушенням передбаченого порядку, встановленого цим Кодексом або міжнародним договором України[7].

Однак, у вивчених кримінальних провадженнях такий запит на проведення СРД у 99 % ігнорувався.

З огляду на викладене вважаємо за доцільне рекомендувати слідчим і прокурорам звертатися до компетентних органів на непідконтрольній Україні території із проханням виконати запит за процедурою, визначеною чинним кримінальним процесуальним законодавством України, лише у разі нагальної потреби у цьому.

Список використаних джерел

1. Криміналістика: підручник / [В.В. Пясковський, Ю.М. Черноус, А.В. Самодін та ін.] ; за заг. ред. В.В. Пясковського. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Право, 2020. 752 с.

2. Міжнародна Конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень від 20 груд. 2006 р. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154(дата звернення – 01.11.2020).

3. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про захист усіх осіб від насильницьких зникнень: Закон України від 17 черв. 2015 р. № 525-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/525-19#n2>(дата звернення – 01.11.2020).

4. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти: Закон України від 12 лип. 2018 р. № 2505-VIII. Верховна Рада України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19> (дата звернення – 01.11.2020).

5. Європейська конвенція про взаємну правову допомогу у кримінальних справах 1959 року з Додатковими протоколами 1978 та 2001 року до неї: ратифікована Законом України від 16 січ. 1998 р. Збірник міжнародних договорів України про правову допомогу у кримінальних справах. Багатосторонні договори. Київ, 2006. С. 112–232.

6. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22 січня 1993 року. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/997_009(дата звернення – 01.11.2020).

7. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення – 01.11.2020).

Волошин Олексій Гнатович,

старший викладач кафедри
криміналістичного забезпечення та судових
експертиз ННІ № 2 Національної академії
внутрішніх справ

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ

Науково-технічний процес впливає на всі сфери суспільних відносин, тому на стадії попереднього розслідування кримінальних проваджень так і на стадії судового слідства встановлення справжньої сутності тих чи інших фактів або явищ, які мають значення по кримінальному провадженні, часто потребують спеціальних знань. Тому практично кожен випадок розслідування кримінальних правопорушень, не відбувається без використання спеціальних знань, тобто залучення спеціалістів чи судових експертів. У таких випадках без висновку спеціаліста-експерта слідство не може прийти до правильного та обґрунтованого висновку про винуватість.

Серед процесуальних форм залучення спеціальних знань, що передбачені КПК України, найбільш поширеними є участь спеціаліста у проведінні процесуальних дій та проведення судової експертизи.

Судова експертиза – це дослідження експертом на основі спеціальних знань матеріальних об'єктів, явищ і процесів, які містять інформацію про обставини справи, що перебуває у провадженні органів досудового розслідування чи суду (ст. 1 Закон України «Про судову експертизу»).

В діяльності з розслідування кримінальних правопорушень залучення судового експерта, призначення та проведення судової експертизи (ст.ст. 242 (Підстави проведення експертизи) – ст. 243